

ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ.

ΚΥΡΙΕ Ἰησοῦ Χριστέ, κὰν οἱ Ἰουδαῖοι σκανδαλίζωνται, κὰν οἱ Ἕλληνες μωρίαν νομίζωσι, κὰν οἱ ἄπιστοι βλασφημῶσι τοῦ σταυροῦ σου τὸ μυστήριον, ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι σὺ εἶ Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ἡμεῖς μετὰ πίστεως κηρύττομεν, ὅτι ὁ χαλκοὺς ὄφις ἐσήμαινε σὲ τὸν Θεάνθρωπον καὶ σωτῆρα ἡμῶν· καθὼς δὲ ἐκεῖνος ὑψώθη ἐπὶ σημείου, οὕτω σὺ, δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὑψώθης ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ· καὶ καθὼς ὅσοι ἔβλεπον εἰς ἐκεῖνον ἐθεραπεύοντο ἀπὸ τῶν πληγῶν αὐτῶν, οὕτως οἱ εἰς σὲ πιστεύοντες καθαρίζονται ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν· ἐπειδὴ δὲ ἤλθες εἰς τὸν κόσμον, ὡς εἶπας, οὐχ ἵνα κρίνης, ἀλλ' ἵνα σώσης αὐτόν, καὶ ἵνα μηδεὶς τῶν εἰς σὲ πιστευόντων ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον, ὑμεῖς, ἐπειδὴ εἰς σὲ πιστεύομεν, μετὰ λόγου συμπεραίνομεν, ὅτι ἐσμέν τῆς μερίδος τῶν σεσωσμένων καὶ τῶν κληρονόμων τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ βασιλείας σου.

Τί στοχάζεσθε, Χριστιανοί; ἀράγε ἀληθὲς καὶ βέβαιόν ἐστι τοῦτο τὸ συμπέρασμα; —

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓ. ΤΟΜ. Β΄.)

Ἀληθὲς φαίνεται καὶ βέβαιον, πλὴν πρέπον ἐστὶν ἵνα καὶ τὰ ἐξῆς λόγια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στοχασθῶμεν. Αὐτός, ὅταν ἐλάλησε περὶ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ σωτηρίας, ἐσύναψε καὶ τὸν περὶ τῆς ἀγάπης λόγον, εἰπὼν « Οὕτω γὰρ ἡ-
 » γάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν
 » υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς
 » ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλ-
 » λ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον ». Ταῦτα οὐκ εἰς μά-
 την εἶπεν, ἀλλ' ἵνα φανερώσῃ, ὅτι ἡ ἀγά-
 πη ἐποίησεν αὐτὸν ἄνθρωπον, καὶ αὐτὴ
 ἐστὶ τὸ αἷτιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν· ἐσύναψε
 δὲ τὸν λόγον τῆς πίστεως μετὰ τοῦ λόγου
 τῆς ἀγάπης, ἵνα διδάξῃ, ὅτι ἐκεῖνη ἐστὶν
 ἡ πίστις ἡ σωτηριώδης, ἣτις συνηνωμένη
 ἐστὶ μετὰ τῆς ἀγάπης, ἣ, καθὼς λέγει ὁ
 Θεὸς ἀπόστολος, « Ἡ πίστις ἡ δι' ἀγάπης γαλ. 5, 6.
 » ἐνεργουμένη ». Ἐὰν οὖν τοιαύτην πίστιν
 ἔχωμεν, ἀληθὲς ἐστὶ καὶ βέβαιον τὸ συμ-
 πέραςμα, ἧγουν ἡ πίστις ἡμῶν ἀληθῶς
 καὶ ἀναμφισβόλως σώζει ἡμᾶς· ἐὰν δὲ ἡ
 ἀγάπη λείπῃ, τότε ἡ πίστις ἡμῶν ἐστὶν
 ὁμοία τῇ πίστει τῶν δαιμόνων· διότι « Καὶ
 » τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίττουσιν, ιακ. 2,
19.
 » ἀγάπην δὲ οὐκ ἔχουσι· διὸ οὐδὲν ἐκ τῆς

» πίστεως αὐτῶν ὠφελοῦνται ». Ἡμεῖς ἐσμὲν πιστοί· λοιπὸν ἐν ἡμῖν λείπει, ἡ ἀγάπη· εἰς μὲν τὸν νοῦν ἔχομεν τὴν ὀρθὴν πίσιν, εἰάν δὲ βάλωμεν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὴν ἀγάπην, ἡμεῖς ἀναμφιβόλως ἐσμὲν σεσωσμένοι.

Οἱ θεηγόροι προφῆται, οἱ θεοφόροι ἀπόστολοι, οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι ἐκήρυξαν, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐστὶν ἡ πηγὴ καὶ ἡ ρίζα πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὅτι χωρὶς αὐτῆς πᾶσα ἀρετὴ ἐστὶ νεκρά, ὅτι εἰς αὐτὴν ἐπιβλέπει ὁ θεός, καὶ αὐτὴ συνάπτει τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ θεοῦ· πάντες δὲ ἐνὶ στόματι καὶ μᾶ φωνῇ εἶπον, ὅτι χωρὶς τῆς ἀγάπης οὐδεὶς σώζεται. Ὅστις δὲ ἀκούσῃ τὸν ἀπόστολον Παῦλον διδάσκοντα περὶ ἀγάπης, καὶ αἰσθανθῆ, ὅτι ἐστὶ γυμνός ταύτης τῆς ἀρετῆς, ἀποβάλλει τελείως τὴν ἐλπίδα τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Αὐτός δὲ ὁ ἀρχηγός καὶ διδάσκαλος τῆς πίστεως ἡμῶν, Ἰησοῦς ὁ Κύριος, καὶ τὸν ἄσπλαγγνον πλούσιον, καὶ τὸν πλεονέκτην ἄνθρωπον, καὶ τὸν κρύφαντα τὸ τάλαντον παρέστησε καταδεδικασμένους εἰς τὰς βασάνους τῆς κολάσεως, καὶ εἰς τὰς παρθένους, τὰς μὴ ἐχούσας ἔλαιον εἰς τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐκλείσει τὴν θύραν τοῦ θείου νυμφῶνος, καὶ τοὺς ἀνελεήμονας ἐπεμφεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον. Ἐὰν δὲ ἐξετάσῃς τὰ θαύματα, ὅσα ἐποίησε, καὶ τὸ ἐν τῇ γῆ πολίτευμα αὐτοῦ, καὶ ὅλην τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἀγάπην πανταχοῦ εὐρίσκεις. Ἐκ τούτου οὐδὲν σχεδὸν ἐκκλησιαστικὸν βιβλίον βλέπεις, μὴ περιέχον ἐπαίνους, συμβουλὰς, παραγγελίας, φοβερισμούς περὶ τῆς ἀγάπης. Ἐκ τούτου ποσπόντως συμπεραίνομεν, ὅτι οὐδεὶς

τῶν χριστιανῶν ἐστίν, ὅστις ἀγνοεῖ πόσον ἀναγκαία ἐστὶ διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῆ ἡ μεγάλῃ ἀρετῇ, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ θεός ἐκρέμασεν ὅλον τὸν κόσμον καὶ τοὺς προφῆτας. οὐδεὶς, λέγω, ἀγνοεῖ, ὅτι χωρὶς τῆς ἀγάπης δύναται σωθῆναι. Διὰ τί λοιπὸν βλέπομεν τόσον πολλὰ ὀλίγους χριστιανούς ἀγαπῶντας τὸν θεόν καὶ τὸν πλησίον αὐτῶν; διότι οὐδεὶς φροντίζει περὶ τῆς ἀγάπης· φροντίζει ὁ καθείς, καὶ κοπιᾷ, καὶ κατακόπτεται διὰ τὸν πλοῦτον, διὰ τὰ ἀξιώματα, διὰ τὰς τιμὰς, διὰ πᾶν ἄλλο γίνον πρᾶγμα· διὰ δὲ τοῦ οὐράνιον καὶ σωτηριῶδες τῆς ἀγάπης κτῆμα οὐδεμίαν φροντίδα ἀναλαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλὰ πῶς δύναμαι, λέγεις, βαλεῖν εἰς τὴν καρδίαν μου τοιοῦτον ἀτίμητον θησαυρόν; ὁ τρόπος ἐστὶν εὐκολός, εἰάν θελήσῃς.

Ὁ θεός ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον ἀγαθόν, ὕστερον δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἡ κακία· ἡ μὲν ἀρετὴ λοιπὸν ἐστὶ πεφυτευμένη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ δὲ κακία ἐστὶ παρὰ φύσιν. Θέλεις περὶ τούτου ἀποδείξιν; ἄκουσον. Τὰ κατὰ φύσιν ἀναπαύουσι, τὰ παρὰ φύσιν ταραττοῦσιν. Εἶπε εὖν τί σε ἀναπαύει, ἡ ἀρετὴ ἢ ἡ κακία; τί σε ταραττει ἡ ἀρετὴ ἢ ἡ ἀμαρτία; καθείς αἰσθάνεται, ὅτι ἡ μὲν ἀρετὴ ἀναπαύει τὴν συνείδησιν καὶ εὐφραίνει τὴν ψυχὴν, ἡ δὲ ἀμαρτία ταραττει τὸ συνειδὸς καὶ λυπεῖ τὴν καρδίαν· φανερόν λοιπὸν ἐστίν, ὅτι ἡ μὲν ἀρετὴ ἐστὶ φυσικὴ, ἡ δὲ ἀμαρτία παρὰ φύσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀγάπη ἐστὶν ἡ πρώτη ἀρετὴ καὶ τῶν ἀρετῶν ἡ ρίζα, ἔχεις λοιπὸν εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ζητεῖς.

Ἄλλὰ πῶς, λέγεις, ἔχω κατὰ φύσιν τὴν ἀγάπην, ἔπειτα οὐδὲ τὸν θεὸν ἀγαπῶ οὐδὲ τὸν πλησίον μου; κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔχεις τὰ ὄμματα, καὶ οὐ βλέπεις τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ βλέπεις τὴν γῆν. Ὅταν προσηλώσῃς τὰ ὄμματα σου εἰς τὴν γῆν, τότε οὐ βλέπεις τὸν οὐρανόν, ἐπειδὴ οὐκ ἔχεις ἄλλα ὄμματα εἰμὴ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα προσήλωσας εἰς τὴν γῆν ὅταν ἀφιερώσῃς ὅλην τὴν ἀγάπην σου εἰς τὸν κόσμον, τότε οὐδὲ τὸν θεὸν ἀγαπᾷς οὐδὲ τὸν πλησίον σου, ἐπειδὴ οὐκ ἔχεις ἄλλην ἀγάπην εἰμὴ ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν προσήλωσας εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ἀγάπη παρομοιάζει τὰ ἡμερᾶ δένδρα· ἔχεις εἰς τὸν κηπόν σου δένδρον ἡμερὸν, φέρον καρπούς ωραίους καὶ γλυκεῖς· ἀλλ' ἐὰν οὐδέποτε γεωργῆς αὐτό, ἐκεῖνο γίνεται ἄγριον, καὶ καρποφορεῖ καρπούς δυσειδεῖς καὶ πικρούς· ἔχεις τὴν ἀγάπην εἰς τὴν καρδίαν σου· ἀλλ' ἐὰν οὐδέποτε καλλιεργῆς αὐτήν, ἐκεῖνη γίνεται ἀγρία, καὶ καρποφορεῖ ἀμαρτίας καὶ ἀνομίας.

Δευτ. 6, 12. Ἀλλὰ πῶς, λέγεις, καλλιεργεῖται ἡ ἀγάπη; τὸ πῶς ἐδίδαξέ σε ὁ θεός· « Πρόσεχε σεαυτῷ, εἶπε, μὴ ἐπιλάβῃ Κυρίου τοῦ θεοῦ σου. » ἀφιέρωσον, λέγει, ὅλην τὴν προσοχὴν σου, ἵνα μὴ τύχη καὶ φύγη ἐκ τῆς μνήμης σου ὁ θεός σου. Ἄλλὰ διὰ τί τοῦτο; — διότι, ἐὰν φύγη ἐκ τῆς μνήμης σου ὁ θεός, φεύγει καὶ ἡ ἀγάπη ἐκ τῆς καρδίας σου. Ἀκουσον δὲ καὶ τούτου τὴν ἀπόδειξιν· ποῖον πράγμα ἀγαπᾷς, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχεις πάντοτε εἰς τὴν μνήμην σου, ἢ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐνθυμῆσαι; ἐκεῖνο βέβαια, τὸ ὁποῖον πάντοτε ἐνθυμῆσαι· ἀδύνατον δὲ εἶναι, ἵνα ἀγαπήσῃς

ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε οὐδὲ ἐνθυμῆσαι οὐδὲ συλλογίζεσαι. Ἴδου λοιπὸν ὁ τρόπος καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ ὄργανον, δι' οὗ ἡμεῖς θησαυρίζομεν τὸν θησαυρὸν τῆς ἀγάπης, ἢ ἐνθύμησις τοῦ θεοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ θεός ἐδίδαξε καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξεγείρεται ἡ μνήμη ἡμῶν εἰς τὴν ἐνθύμησιν αὐτοῦ· « Καὶ οὐκ ἀποστήσεται, λέγει, ἡ βίβλος ^{ιντ. 1, 8.} τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου, » καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ » νυκτός ». Ἀκούεις τί ἐγείρει τὴν μνήμην σου πρὸς τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θεοῦ; ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἁγίων βιβλίων, καὶ ἡ διηνεκῆς μελέτη τῶν νόμων τοῦ θεοῦ. Μὴ λείψῃ, λέγει, ποτὲ ἡ μελέτη τῶν νόμων μου ἀπὸ τοῦ στόματός σου, μελέτα αὐτούς καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα· « Καὶ ἔσται σοι τὰ ^{Δευτ. 6, 7.} » ῥήματα ταῦτα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι » σήμερον, ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν τῇ » ψυχῇ σου· καὶ προδιβάσεις αὐτὰ τοῖς » υἱοῖς σου ». Ἀκούετε, πατέρες καὶ μητέρες, τί προστάσει ὑμᾶς ὁ θεός; « Καὶ » προδιβάσεις, λέγει, αὐτὰ τοῖς υἱοῖς σου ». Χρέος λοιπὸν ἀπαραίτητον ἔχετε, ἵνα διδάσκητε τὰ τέκνα ὑμῶν τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν διατήρησιν τῶν ἁγίων αὐτοῦ νόμων· « Καὶ λαλήσεις ἐν αὐτοῖς καθήμενος ἐν οἴκῳ, ^{αὐτῶν.} » καὶ πορευόμενος ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζόμενος, » καὶ διανιστάμενος ». Ἀκούετε πάντες, ὅσοι πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, τί αὐτὸς παραγγέλλει ὑμῖν; Ἐχε, λέγει, τὰς ἐντολάς μου εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ εἰς τὴν ψυχὴν σου, καὶ μελέτα αὐτάς καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ εἰς τὸν δρόμον, καὶ ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν κλίνην σου, καὶ ὅταν ἐγειρῆσαι ἐκ τοῦ ὑπνου σου, ἤγουν εἰς πᾶν ἔργον σου καὶ

περίστασιν και ὑπόθεσιν σου, ἔχε πρό
ὀφθαλμῶν σου τὰ προστάγματα μου· αὐτὰ
ἐγείρουσι τὴν μνήμην σου εἰς τὴν ἐνθύμησιν
τοῦ θεοῦ. Ἐὰν οὖν ταῦτα ποιῆς, οὐδέποτε
ἐπιλανθάνεσαι τοῦ θεοῦ· μὴ ἐπιλανθανόμε-
νος δὲ τοῦ θεοῦ, καλλιεργεῖς τὴν ἀγάπην
σου, και τοιουτοτρόπως αὐξάνεις και με-
γαλύνεις αὐτήν, ὥστε οὐδὲν ἄλλο ἀγαπᾶς
εἰμὴ τὸν θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς και καρδίας και
διανοίας και ἰσχύος σου, και τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτὸν.

Ἄλλὰ πῶς δύναμαι, ἀποκρίνεσαι, γυναῖ-
κα ἔχων, και τέκνα, και οἰκίαν, και δούλους,
και μυρίας φροντίδας, και περιστάσεις, και
ἀνάγκας, νὰ μελετῶ ἡμέρας και νυκτὸς τοὺς
θεῖους νόμους, και νὰ μνημονεύω διὰ παντὸς
τοῦ θεοῦ;—Τοῦτο εἰς τὴν θέλησίν σου ἴσαται,
διότι τί σε ἐμποδίζει ἵνα, πρὶν ἢ ἀρχίσης
πᾶν ἔργον σου, συλλογισθῆς, ὅτι ὁ θεὸς
ἐστὶ παρών, και βλέπει τί πράττετε; ποῖον
ἐμπόδιον ἔχεις ἵνα εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν
σου ἐνθυμηθῆς, ὅτι, ἐὰν παραβῆς τὴν ἐντο-
λήν τοῦ θεοῦ, κολάζεις τὴν ψυχὴν σου; ποῖον
ἐμπόδιον ἔχεις ἵνα εἰς πᾶσάν σου
ἐργασίαν ἐλπίσης εἰς τὸν θεόν, και ἐπικα-
λεσθῆς τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ; ὅταν
τοῦτο πράττης, τότε μελετᾶς ἡμέρας και
νυκτὸς τοὺς θεῖους νόμους, και μνημονεύεις
διὰ παντὸς τοῦ θεοῦ· τοῦτο δὲ οὐδεμίαν
ἔχει δυσκολίαν· δύνασαι δέ, ἐὰν θέλῃς νὰ
ἐνθυμῆσαι τὸν θεόν και εἰς αὐτὰς τὰς με-
γάλας φροντίδας, και περιστάσεις, και
ἀνάγκας σου, καθὼς ἐδυνήθησαν και ἄλλοι
ἄνθρωποι, ἔχοντες πολλῶ περισσοτέρας και
μείζονας τῶν σῶν και φροντίδας, και περι-
στάσεις, και ἀνάγκας.

Ἄναγκαίαν περίστασιν εἶχεν ὁ Δαβὶδ,
ὅτε ἐμελλε νὰ μονομαχήσῃ μετὰ τοῦ γί-
γαντος Γολιάθ, ἵνα φροντίσῃ περὶ τῆς
ἀναγκαίας ἐτοιμασίας κατὰ τοῦ τοιούτου
φοβεροῦ ἐχθροῦ· και ἐφρόντισε μὲν, και
ἠτείμασε τὴν σφενδόνην, και τοὺς πέντε
λίθους, πλὴν εἶχεν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ
τὸν θεόν· ὅθεν εἰς μὲν τὸν Σαοὺλ ἔλεγε
« Κύριος, ὃς ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς τῆς ἄρ- 1. Βασ. 17,
» κτου, αὐτὸς ἐξελεῖταί με ἐκ χειρὸς τοῦ 37, 45.
» ἀλλοφύλου τοῦ ἀπεριτμήτου τούτου » εἰς
δὲ τὸν Γολιάθ, « σὺ ἔρχῃ πρὸς με ἐν ῥομ-
» φαίᾳ και ἐν δόρατι και ἐν ἀσπίδι, καὶ γῶ
» πορεύομαι πρὸς σέ ἐν ὀνόματι Κυρίου θεοῦ
» Σαβαώθ ». Ἄνάγκην εἶχεν αὐτὸς ἵνα
προσηλώσῃ ὅλον τὸν νοῦν και τὴν προσο-
χὴν αὐτοῦ, ὅπως διαφυλάξῃ ἑαυτὸν ἀπὸ
τῆς κραταιᾶς και θανατηφόρου καταδρομῆς
τοῦ φθονεροῦ και ἀχαρίστου βασιλέως Σαοὺλ·
και ἀληθῶς ἐφρόντιζε, και ἐφευγεν ἐκ τόπου
εἰς τόπον, και ἐκρύπτετο εἰς τὰ σπήλαια,
πλὴν και ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν οὐδέ-
ποτε ἔπαυσεν ἐνθυμούμενος τὸν θεόν· και
κατ' αὐτὰς δὲ τὰς ὥρας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ
συμβάν, και ἡ εὐκαιρία, και οἱ μετ' αὐτοῦ
ὄντες ἠνάγκαζον αὐτὸν ἵνα θανατώσῃ
τὸν Σαοὺλ, και εἰς αὐτὰς, λέγω, τὰς ὥρας,
εἰς τὰς ὁποίας και ὁ θυμὸς ἐξάπτεται, και
τὸ πάθος σφιδάζει, και ὁ νοῦς σκοτίζεται,
αὐτὸς, ἐνθυμηθεὶς τὸν θεόν, ἔλεγε « Μη- 1. Βασ.
» δαμῶς μοι παρὰ Κυρίου, εἰ ποιήσω τὸ 24, 6.
» ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου τῷ χριστῷ
» Κυρίου, ἐπενέγκαι χεῖρά μου ἐπ' αὐτόν,
» ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστὶν οὗτος ». Και
ταῦτα μὲν εἶπεν, ὅτε εἶδε τὸν Σαοὺλ μόνον
και ἀοπλον εἰσελθόντα εἰς τὸ σπήλαιον,

ὅπου αὐτὸς ἐκρούπτετο· ὅταν δὲ ἐν Χεϊλά εὔρε τὸν στρατόν, καὶ τοὺς σωματοφύλακας, καὶ αὐτὸν τὸν Σαοὺλ κοιμώμενον, ἤθελε δὲ ὁ Ἄβεσα ἀποκτείνει αὐτόν, καὶ τότε, μνησθεὶς τοῦ θεοῦ, ἐστράφη πρὸς τὸν Ἄβεσα, καὶ εἶπε « Μὴ ταπεινώσης » αὐτόν, ὅτι τίς ἐποίοι χειρά αὐτοῦ ἐπὶ » χριστόν Κυρίου, καὶ ἀθωωθήσεται; Ζῆ » Κύριος, ἐὰν μὴ Κύριος παίση αὐτόν, ἢ ἡ » ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποθάνῃ, ἢ εἰς » πόλεμον καταβῆ καὶ προστεθῆ. Μηδαμῶς » μοι παρὰ Κυρίου ἐπενεγκεῖν χειρά μου » ἐπὶ Χριστόν Κυρίου ».

Πόσας φροντίδας εἶχεν ὁ αὐτός, καθήμενος ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, καὶ πόσας περιστάσεις καὶ ἀνάγκας, ἵνα ἀπαντήσῃ τοὺς περικυκλοῦντάς αὐτόν ἐχθρούς, καὶ διαφυλάξῃ τοὺς ὑπηκόους, καὶ κρίνῃ τὸν λαόν, καὶ διοικήσῃ ὅλην τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν; ὅμως καὶ εἰς τοσοῦτον θόρυβον πολυποικίλων καὶ παντοίων περιστάσεων εὐρισκόμενος, οὐδέποτε ἐπελανθάνετο τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ θεῖον αὐτοῦ πρόσταγμα·

Ψαλ. 118, 93. « Εἰς τὸν αἰῶνα. οὐ μὴ ἐπιλάβωμαι τῶν » δικαιωμάτων σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐξῆσάς » με »· τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ ἦσαν τὸ μελέτημα αὐτοῦ, αἱ ἐντολαὶ τοῦ θεοῦ ἦσαν οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ. « Καὶ γὰρ τὰ » μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστὶ, αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου »· τὸν νόμον τοῦ θεοῦ ἠγάπα, καὶ αὐτόν διὰ παντὸς ἐμελέτα· « Ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου, » Κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου ἐστὶ »·.

Μετὰ τοῦτο τὸ παράδειγμα βλέπετε φανερά, ὅτι οὐδένα τόπον ἔχουσιν αἱ φροντίδες, καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν ὑποθέσεων ἡ-

μῶν, καὶ ἔσα ἄλλα προβάλλομεν, λέγοντες, ὅτι αὐτὰ γίνονται ἐμπόδια τῆς μελέτης τῶν θείων νόμων, καὶ τῆς διηνεκοῦς ἐνθυμήσεως τοῦ θεοῦ, ἀλλ' εἰσὶ προφάσεις γυμναί, τὰς ὁποίας ἡ πλάνη τοῦ νοῦ ἡμῶν ἐφευρίσκει, καὶ ἡ κακὴ συνήθεια στηρίζει, καὶ δίδωσιν εἰς αὐτὰς τὴν πιθανότητα. Βλέπε δὲ πῶς ὁ μὲν Δαβὶδ, ὁ μὴ τοιαύτας προφάσεις προφασιζόμενος, ἀλλὰ τὸν θεὸν διὰ παντός ἐνθυμούμενος, τόσον ἠύξησε τὴν ἀγάπην τῆς καρδίας αὐτοῦ, ὥστε ὁ θεός, ὅστις ἐστὶν ἀγάπη, ἐμαρτύρησε περὶ αὐτοῦ, εἰπὼν « Εὔρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄν- » δρα κατὰ τὴν καρδίαν μου »· ἡ δὲ ἀγάπη τῆς καρδίας ἡμῶν τῶν προφασιζομένων προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, ἐξαλλοιουμένη καὶ ἐξαγριουμένη, οὐδὲ τὸν θεὸν ἀγαπᾷ, οὐδὲ τὸν πλησίον, ἀλλὰ προσηλοῦται ὅλη εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὰ γῆϊνα, εἰς τὴν ματαιότητα, εἰς ἐκεῖνα τὰ πρόσκαιρα πράγματα, ἐκ τῶν ὁποίων μετ' ὀλίγον χωρίζει ἡμᾶς ὁ θάνατος ἐλευσινῶς.

Ἄλλὰ τίνι τρόπῳ ὁ κοσμικὸς ἄνθρωπος δύναται μελετᾶν διὰ παντός τὸν θεὸν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ; ἐὰν, ὅταν πωλῆς ἢ ἀγοράζῃς, ὑπόσχῃσαι ἢ συμφωνῆς, διατάσῃς ἢ κρίνῃς, ὑπουργῆς ἢ συμβουλεύῃς, προστάσῃς ἢ ἀποφασίζῃς, ἐνθυμῆσαι τὸ « Ζυγὰ δίκαια, καὶ σταθμία δίκαια, καὶ » χοῦς δίκαιος ἐστὶ ἐν ὑμῖν »· ἐὰν, ὅταν ἐπιθυμῆς τὴν αὔξησιν τῶν ὑπαρχόντων σου καὶ τὴν κτῆσιν τοῦ πλοῦτου, συλλογίζῃσαι τὸ « Μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ » ἀρπαγμα μὴ ἐπιποθῆτε· πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, » μὴ προσθίσεθε καρδίαν »· ἐὰν, ὅταν ὀρέγησαι τὰ ἀξιώματα καὶ τὴν δόξαν, μνημο-

1. Ιωάν. 4, 8. 1. Βασίλ. 13-14. Πράξ. 13, 22.

Λευίτ. 19, 36.

Ψαλ. 61, 10.

1. Πέτρ. 1, 24. νεύης τὸ « Πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος » χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος » αὐτοῦ ἐξέπεσεν »· εἰάν, ὅταν ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς διάζῃ σε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἁμαρτίας, στοχασθῆς τὸ « Οὔτε πόρ-
1. Κορ. 6, 9, 10. νοι, οὔτε εἰδωλόλατραι, οὔτε μοιχοί, » οὔτε μαλακοί, οὔτε ἄρσενοκοῖται, οὔτε » κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, » οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν θεοῦ » οὐ κληρονομήσουσιν »· εἰάν, ὅταν μὲν ποιῆς ἐλεημοσύνην, στοχάζησαι τὸ « Μὴ
Ματ. 6, 3, 17. 18. » γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ » σου »· ὅταν δὲ νηστεύῃς τὸ « Ἄλειψαί » σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου » νίψαι, ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις » νηστεύων »· ἐνὶ λόγῳ, ὅταν οὐδὲν ἔργον, καὶ μικρὸν καὶ εὐτελές, στέργῃς ποτὲ νὰ πράξῃς, εἰάν μὴ πρῶτον ἐρευνήσῃς ἀρεστόν ἐστὶν εἰς τὸν θεόν ἢ οὐ, καὶ εἰάν μὴ πρῶτον συλλογισθῆς τί περὶ τοῦ ἔργου σου ἐκείνου διορίζει ὁ νόμος τοῦ θεοῦ, τότε μελετᾷς διὰ παντός τὸν θεῖον νόμον, καὶ ἐνθυμεῖσαι πάντοτε τὸν θεόν.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη μελέτη ταύτης τε-
λειότερα, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὑψώσῃ τοῦ νοός τὰ ὄμματα, καὶ προσηλώσας αὐτὰ εἰς τὸν θεόν, μελετᾷ καὶ συλλογίζεται, ὅτι ὁ θεὸς διὰ μὲν τὴν ἰδίαν ἀγαθότητα ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ὀρατὰ καὶ ἀόρα-
τα, διὰ δὲ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ, πλά-
σας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα αὐτοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ καταστολίσας αὐτὸν διὰ τῆς λογικῆς δυνάμεως, καὶ τῆς αὐτο-
προαιρέτου θελήσεως, πάντα ὑπέταξεν ὑπο-
κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· διὰ δὲ τὴν ἀγάπην

αὐτοῦ ἐξαπέστειλε τὸν μονογενῆ υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων· διὰ δὲ τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ περικρατεῖ καὶ διευθύνει πάντα τὰ κτίσματα, καὶ προνοεῖ περὶ πάντων καὶ περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων, « οὐρα- Πρᾶξ. 14, 17. » νόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς » καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐ- » φροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν »· διὰ δὲ τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ δέχεται τοὺς με-
τανοοῦντας, καὶ συγχωρεῖ πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· διὰ δὲ τὸ ἄπειρον ἔλεος αὐτοῦ ἔχει ἑτοιμον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου βασιλείαν καὶ δόξαν αἰῶγιον οὐ μόνον διὰ τοὺς δικαίους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς μετανοή-
σαντας ἁμαρτωλοὺς.

Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἔχει τοιαύτην μελέτην· αὐτὴ φέρει τὴν πνευματικὴν αἴσθησιν· ὅθεν ὁ ταῦτα μελετῶν αἰσθάνεται, ὅτι ταῦτά εἰσιν ἐπιθυμητότερα τοῦ χρυσίου καὶ τῶν πολυτίμων λίθων, καὶ γλυκύτερα τοῦ μέλι-
τος καὶ τοῦ κηρίου· « Τὰ κρίματα Κυρίου » ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό· Ἐπι-
» θυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πο-
» λύν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον »· Ἡ τοιαύτη αἴσθησις ἀνάπτει εἰς τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγαπήσεως· ὅθεν οὐδὲν ἄλλο ἀγαπᾷ καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμεῖ εἰμὴ τὸ ὄν τὸ ὑπερτέλειον καὶ εὐεργετικόν καὶ ἐρασιμώτατον, τουτέστι τὸν θεόν· Ἐκ τούτου, μακρὰν ἀπέχων ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ διὰ τῆς λαμπρότητος τῶν ἀρετῶν κατασο-
λίζων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, περιμένει τὴν οὐ
δι' ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος, ἀλλὰ τὴν
1. Κορ. 13, 12, Πρᾶξ. 83, 1, 2.

« πρόσωπον πρὸς πρόσωπον » ἀπόλαυσιν
 τοῦ θεοῦ, κραυγάζων ὡς ὁ προφήτης αὐτοῦ,
 « Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε
 » τῶν δυνάμεων· ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ
 » ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου. Ἡ

» καρδία μου καὶ ἡ γλῶσσά μου ἠγαλλιά-
 » σαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα. Ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ
 » μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ζῶντα· πότε
 » ἤξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ
 » θεοῦ ; »

αὐτ. 41;
 2.

